

การวิเคราะห์เนื้อหาหนังสือท่องเที่ยวเมืองไทย

เรืออากาศโทหญิงกาญจนา อางองค์

002616

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2522

15126638

Ⓢ

A CONTENT ANALYSIS OF BOOKS OF TRAVEL IN THAILAND

Flying Officer Kanchana Archonka

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

for the Degree of Master of Arts

Department of Library Science

Graduate School

Chulalongkorn University

1979

หัวข้อวิทยานิพนธ์

การวิเคราะห์เนื้อหาหนังสือท่องเที่ยวเมืองไทย

โดย

เรืออากาศโทหญิง กาญจนา อัจจงค์

ภาควิชา

บรรณารักษศาสตร์

อาจารย์ที่ปรึกษา

ศาสตราจารย์ สุทธิลักษณ์ อำพันวงศ์

รองศาสตราจารย์ ส่องศรี พิทยรัตน์

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยนี้เป็น
ส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิต

..... *ศาสตราจารย์ ดร.สุประคิษฐ์ บุนนาค* (รองศาสตราจารย์ ดร.สุประคิษฐ์ บุนนาค)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... *ดร.จรรยาพร อภิรักษ์* ประธานกรรมการ
(ศาสตราจารย์ฉลวย วุฑฒิตย์)

..... *ดร.สุทธิลักษณ์ อัมพันวงศ์* กรรมการ
(ศาสตราจารย์สุทธิลักษณ์ อัมพันวงศ์)

..... *ดร.วิไลวรรณ พงศ์บุตร* กรรมการ
(ศาสตราจารย์วิไลวรรณ พงศ์บุตร)

..... *ดร.ส่องศรี พิทยรัตน์* กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ส่องศรี พิทยรัตน์)

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

หัวข้อวิทยานิพนธ์ การวิเคราะห์เนื้อหาหนังสือท่องเที่ยวเมืองไทย
ชื่อ นิสิต เรืออากาศโทหญิง กาญจนา อัจจงค
อาจารย์ที่ปรึกษา ศาสตราจารย์ สุทธิลักษณ์ อัมพวันวงศ์
รองศาสตราจารย์ สองศรี พิณรัตน์
ภาควิชา บรรณารักษศาสตร์
ปีการศึกษา 2522

บทคัดย่อ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์สำคัญเพื่อวิเคราะห์เนื้อหาของหนังสือท่องเที่ยวเมืองไทย
ที่จัดพิมพ์มาจนถึงปี พ.ศ. 2520 ว่ามีเนื้อหาทางด้านใด ปริมาณมากน้อยเท่าใด

วิธีดำเนินการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัยใช้วิธีอ่านหนังสือทั้งหมดที่รวบรวมได้จำนวน 178 เล่ม โดย
แยกหนังสือออกเป็น 4 กลุ่ม ตามขอบเขตของหนังสือ แลวนำหนังสือแต่ละเล่มมาทำการวิ
วิเคราะห์เนื้อหาตามตารางวิเคราะห์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ตารางวิเคราะห์ประกอบด้วยหัวข้อ
เนื้อหาซึ่งหนังสือท่องเที่ยวควรจะกล่าวถึง 8 หัวข้อใหญ่ และแบ่งเป็นหัวข้อย่อยรวม 35
หัวข้อ คือ หัวข้อเนื้อหาทางานภูมิศาสตร์ 6 หัวข้อ หัวข้อเนื้อหาทางานประวัติศาสตร์
5 หัวข้อ หัวข้อเนื้อหาทางานโบราณคดี 2 หัวข้อ หัวข้อเนื้อหาทางานวัฒนธรรม 10 หัวข้อ
หัวข้อเนื้อหาทางานสถานที่ท่องเที่ยว 5 หัวข้อ หัวข้อเนื้อหาทางานสินค้าพื้นเมือง 2 หัวข้อ
หัวข้อเนื้อหาทางานข้อเสนอแนะสำหรับนักท่องเที่ยว 2 หัวข้อ และหัวข้อเนื้อหาทางาน
มีภาพ แผนที่ แผนที่ประกอบเรื่อง 2 หัวข้อ การวิเคราะห์เนื้อหาใช้วิธีสรอยคะแนลงใน
ตารางวิเคราะห์ รวบรวมคะแนนเป็นความถี่ แลวนำมาวิเคราะห์หาความถี่เฉลี่ยและค่า
ร้อยละของจำนวนหนังสือที่บรรจุเนื้อหาแต่ละเรื่อง

สรุปผลการวิจัย

1. หนังสือกลุ่มที่ 1, 2 และ 3 ซึ่งกล่าวถึงการท่องเที่ยวทุกจังหวัด การท่องเที่ยวทั้งแปดสองจังหวัดขึ้นไป และการท่องเที่ยวเฉพาะจังหวัดเดียว มีเนื้อหาทางคานานุมิศาสตร์มากที่สุด รองลงมาได้แก่สถานที่นาเที่ยว หัวข้อเนื้อหาที่หนังสือกล่าวถึงน้อยที่สุดได้แก่ ข้อเสนอแนะสำหรับนักท่องเที่ยว
2. หนังสือกลุ่มที่ 1 ทุกเล่มมีเนื้อหาเรื่อง ที่ตั้ง การคมนาคม ประชากร ประวัติเมือง อธิบายรูปลักษณะของโบราณสถานโบราณวัตถุและศิลปวัตถุ ศาสนา อาชีพ ประเพณี โบราณสถาน สถานที่ที่มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์ และสถานที่ที่มีความงามทางธรรมชาติ แต่ไม่มีหนังสือเล่มใดมีแผนผังประกอบเรื่อง หัวข้อเนื้อหาที่หนังสือกลุ่มนี้ เน้นมากที่สุดคือเรื่องที่ตั้ง ความถี่เฉลี่ย 277.89 รองลงไปได้แก่ โบราณสถานและสถานที่ที่มีความงามทางธรรมชาติ ความถี่เฉลี่ย 203.56 และ 101.11 ตามลำดับ หนังสือในกลุ่มนี้ร้อยละ 88.88 มีเนื้อหาทางคานานุมิศาสตร์ครบทุกข้อ
3. หนังสือกลุ่มที่ 2 ทุกเล่มมีเนื้อหาเรื่อง การคมนาคม และโบราณสถาน หัวข้อเนื้อหาที่หนังสือทั้งกลุ่มกล่าวถึงมากที่สุดคือ ที่ตั้ง ความถี่เฉลี่ย 53.53 หนังสือกลุ่มนี้ร้อยละ 73.68 มีเนื้อหาทางคานานุมิศาสตร์ครบทุกข้อ
4. หนังสือกลุ่มที่ 3 ทุกเล่มมีเนื้อหาเรื่อง โบราณสถาน หัวข้อเนื้อหาที่หนังสือทั้งกลุ่มกล่าวถึงมากที่สุดคือเรื่องที่ตั้ง ความถี่เฉลี่ย 27.06 หนังสือกลุ่มนี้ร้อยละ 38.02 มีเนื้อหาทางคานานุมิศาสตร์ครบทุกข้อ
5. หนังสือกลุ่มที่ 4 ที่กล่าวถึงการท่องเที่ยวเฉพาะสถานที่ เน้นเนื้อหาทางคานานุมิศาสตร์มากที่สุด รองลงมาคือมีภาพประกอบเรื่อง หัวข้อเนื้อหาที่หนังสือทั้งกลุ่มกล่าวถึงน้อยที่สุดคือเรื่องสินค้าพื้นเมือง หนังสือทุกเล่มมีเนื้อหาเรื่องที่ตั้ง ความถี่เฉลี่ย 17.54 เป็นที่นาสั่งเกตว่าหนังสือในกลุ่มนี้ร้อยละ 92.31 มีภาพประกอบ โดยมีความถี่เฉลี่ย 51.00 แต่ไม่มีหนังสือเล่มใดในกลุ่มมีเนื้อหาเรื่องการศึกษาและการแต่งกายเลย

ในการพิจารณาหนังสือทั้ง 4 กลุ่ม พบว่าหนังสือท่องเที่ยวเมืองไทยทุกเล่มเน้น

เนื้อหาทางภูมิศาสตร์ในเรื่องที่คั่งมากกว่าเรื่องอื่น ๆ รองลงมาได้แก่เนื้อหาทางด้านที่
 นาเที่ยว ส่วนหัวข้อเนื้อหาที่หนังสือทุกเล่มกล่าวถึงน้อย ได้แก่เรื่องขอเสนอแนะสำหรับ
 นักท่องเที่ยว และสินค้าพื้นเมือง ทางด้านภาพ แผนที่ และแผนผัง พบว่าหนังสือส่วนใหญ่
 126 เล่ม คิดเป็นร้อยละ 70.79 ของหนังสือทั้งหมด ที่นำมาวิเคราะห์มีภาพประกอบ ส่วน
 แผนที่และแผนผังมีอยู่น้อยมาก

2 archaeological sub-categories, 10 cultural sub-categories, 5 tourist attraction, 2 local product sub-categories, 2 tourist guiding sub-categories and the last category included the illustrations, maps and plans. The collected data were there after analyzed on mean and percentage basis.

Conclusion :

1. Geography was the most emphasized category in the first three groups of books dealing with travelling in all provinces, travelling in several provinces, and travelling in one province. Tourist attraction was the second most emphasized and tourist guiding was the least emphasized.

2. In the first group, all books contained the subjects on location, transportation, population, town history, explanation of ancient place and object and artistic work appearances, religion, occupation, custom, important historical places and natural beauty; however, none of these books contained any location plan. The sub-category being mentioned most frequently were location (mean = 277.89) ancient places (mean = 203.56) and natural beauty (mean = 101.11) respectively, and 88.88% of the books in this group contained all geographical subjects.

3. In the second group, all books contained the subject on transportation and ancient places. The sub-category being mentioned most frequently was location (mean = 53.53) and 73.68% of the books in this group contained all geographical subjects.

4. In the third group, all books contained the subject on ancient places. The sub-category being mentioned most frequently was location (mean 27.06) and 38.02% of the books in this group contained all geographical subjects.

5. The fourth group, dealing with travelling in one place, emphasized geography and illustration. The least emphasized category was local product. All books contained the subject on location (mean 17.45) and 92.31% of the books in this group had illustrations (mean 51.00). However, none of these books mentioned the subject on education and costumes.

In considering the contents of these 4 groups, it was found that every group emphasized the location more than other subjects, the second most emphasized category was tourist attraction. Tourist guiding and local product were the least emphasized ones. 126 books or 70.79% of the books to be studied had same illustrations, but only a few have maps or location plans.

กิติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์นี้สำเร็จได้ด้วยความอนุเคราะห์และคำแนะนำของศาสตราจารย์
 สุทธิลักษณ์ อ่ำพินวงศ์ และรองศาสตราจารย์สองศรี พิพิธรัตน์ อาจารย์ผู้ควบคุมการ
 วิจัย ซึ่งได้กรุณาให้คำแนะนำ และตรวจแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ และยังได้รับความ
 อนุเคราะห์จาก ศาสตราจารย์วิลาวัณย์ พงศะบุตร และคุณคณิตา เดชะกุล ซึ่งได้
 กรุณาให้คำแนะนำเพิ่มเติมในการแก้ไขตารางวิเคราะห์เนื้อหาของหนังสือท่องเที่ยว
 เมืองไทยให้สมบูรณ์ขึ้น นอกจากนี้ผู้วิจัยยังได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดีจากบรรณารักษ์
 หอสมุดองค์การส่งเสริมการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณา
 ของท่านเหล่านี้เป็นอันมาก จึงขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

รท.หญิง กาญจนา อัจฉริยะ

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย

บทคัดย่อภาษาอังกฤษ

กิตติกรรมประกาศ

รายการตารางประกอบ

บทที่

1 บทนำ

 ความเป็นมาของปัญหา

 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

 ขอบเขตของการวิจัย

 วิธีดำเนินการค้นคว้าวิจัย

 ประโยชน์ที่จะได้รับจากการวิจัย

 ความจำกัดของการวิจัย

2 การท่องเที่ยวและความเป็นมาของหนังสือท่องเที่ยว

 / ความหมายของการท่องเที่ยว

 / เหตุจูงใจในการท่องเที่ยว

 / ประเภทของการท่องเที่ยว

 / ประวัติการท่องเที่ยว

 / ความสำคัญและประโยชน์ที่จะได้รับจากการท่องเที่ยว

 ความหมายของหนังสือท่องเที่ยว

 ความเป็นมาของหนังสือท่องเที่ยว

หน้า
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23

/ การเขียนหนังสือท่องเที่ยว	31
✓ ประเภทของหนังสือท่องเที่ยว	32
หลักการพิจารณาหนังสือท่องเที่ยว	34
/ ประโยชน์ที่จะได้รับจากหนังสือท่องเที่ยว	35
3 การดำเนินการวิจัยและการวิเคราะห์เนื้อหาหนังสือท่องเที่ยว เมืองไทย	36
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	45
5 สรุปผลการวิจัย	112
อภิปรายผลการวิจัย	115
ข้อเสนอแนะ	124
บรรณานุกรม	126
ภาคผนวก	129
ภาคผนวก ก.	130
ภาคผนวก ข.	134
ภาคผนวก ค.	137
ประวัติผู้เขียน	222

รายการตารางประกอบ

ตารางที่

หน้า

1	ค่าความถี่เฉลี่ยของเนื้อหาแต่ละหัวข้อ และการยอดของจำนวนหนังสือที่มีเนื้อหาแต่ละหัวข้อ จากหนังสือกลุ่มที่ 1 ที่กล่าวถึงการท่องเที่ยวทุกจังหวัด	49
2	ค่าความถี่เฉลี่ยของเนื้อหาทางคานภูมิศาสตร์และประวัติศาสตร์ และการยอดของจำนวนหนังสือที่มีเนื้อหาแต่ละหัวข้อจากหนังสือกลุ่มที่ 2 ที่กล่าวถึงการท่องเที่ยวตั้งแต่สองจังหวัดขึ้นไป	62
3	ค่าความถี่เฉลี่ยของเนื้อหาทางคานโบราณคดีและวัฒนธรรม และการยอดของจำนวนหนังสือที่มีเนื้อหาแต่ละหัวข้อ จากหนังสือกลุ่มที่ 2 ที่กล่าวถึงการท่องเที่ยวตั้งแต่สองจังหวัดขึ้นไป	67
4	ค่าความถี่เฉลี่ยของเนื้อหาทางคานสถานที่น่าเที่ยว สินค้าพื้นเมือง ข้อเสนอแนะสำหรับนักท่องเที่ยว มีภาพ แผนที่ แผนที่ประกอบเรื่อง และการยอดของจำนวนหนังสือที่มีเนื้อหาแต่ละหัวข้อ จากหนังสือกลุ่มที่ 2 ที่กล่าวถึงการท่องเที่ยวตั้งแต่สองจังหวัดขึ้นไป	72
5	ค่าความถี่เฉลี่ยของเนื้อหาทางคานภูมิศาสตร์และประวัติศาสตร์ และการยอดของจำนวนหนังสือที่มีเนื้อหาแต่ละหัวข้อ จากหนังสือกลุ่มที่ 3 ที่กล่าวถึงการท่องเที่ยวเฉพาะจังหวัดเดียว	86
6	ค่าความถี่เฉลี่ยของเนื้อหาทางคานโบราณคดีและวัฒนธรรม และการยอดของจำนวนหนังสือที่มีเนื้อหาแต่ละหัวข้อ จากหนังสือกลุ่มที่ 3 ที่กล่าวถึงการท่องเที่ยวเฉพาะจังหวัดเดียว	91

7	ค่าความถี่เฉลี่ยของเนื้อหาทางบ้านสถานที่นำเที่ยว สินค้าพื้นเมือง ข้อเสนอแนะสำหรับนักท่องเที่ยว มีภาพ แผนที่ แผนที่ ประกอบ เรื่อง และคาร์ยละเอียดของจำนวนหนังสือที่มีเนื้อหาแต่ละหัวข้อ จากหนังสือกลุ่มที่ 3 ที่กล่าวถึงการท่องเที่ยวเฉพาะจังหวัดเดียว	96
8	ค่าความถี่เฉลี่ยของเนื้อหาแต่ละหัวข้อ และคาร์ยละเอียดของจำนวน หนังสือที่มีเนื้อหาแต่ละหัวข้อจากหนังสือกลุ่มที่ 4 ที่กล่าวถึงการ ท่องเที่ยวเฉพาะสถานที่	106